

Kemeraltı
Sanat
& Zanaat
atlası

Kemeraltı

Sanat

& Zanaat
atlası

EDİTÖRDEN.....

4

PROJE ORTAKLARI.....

5

PROJE EKİBİ.....

6

PROJE HAKKINDA.....

7

SANATÇI VE ZANAATKAR ARŞİVİ.....

17

PROJE SÜRECİ.....

33

EDİTÖRDEN

İzmir, 8500'ü aşkın yıldır sanata, zanaata, ticaret, yeniliğe ve farklı kültürlere ev sahipliği yapmaktadır. Bu çeşitliliğin en yoğun deneyimlenebildiği ticari ortam ise Tarihi Kemeraltı Çarşısı'dır. İzmir Limanı'nın tarih içerisindeki değişimine paralel olarak gelişen alan, Tarihi Liman alanı ile Agora Antik Kenti'ne dek uzanan bir coğrafi kapsama sahiptir.

İçerdiği kültürel zenginlik ve kentin tarihinin taşıyıcısı konumundaki Kemeraltı UNESCO'nun kültürel miras listesindeki adaylığını 2020 yılında ilan etmiştir.

Kemeraltı'nın gerek altyapı gerek tarihi mekanların restorasyonu ve gerekse somut olmayan kültürel mirasına dair süren çalışmalardan biri de Kemeraltı Sanat ve Zanaat Atlası çalışmasıdır.

Okumakta olduğunuz bu kitap, bu çalışma çevresinde gelişen bilimsel-aktüel ve akademik bulguların yansımalarını içermektedir. Bir akademi, özel sektör, sivil toplum kuruluşu ve gönüllü oluşumun ortak çalışmalarını ve elde edilen zenginliği keyifle okumanızı diliyor, sizleri Kemeraltı'nı bir kez daha keşfetmeye davet ediyoruz.

Emeği geçen tüm proje ekibimize, gönüllülerimize projeyi mümkün kılan zarif proje ortaklığına ve bizlere kapılarını ve gönüllerini açan Kemeraltı'nın muhteşem sanatkar ve zanaatkarlarına içtenlikle teşekkür ederiz.

İlhamları ve kazançları bol, Kemeraltı'ndaki varlıkları daim olsun.

Dr. Sevay İpek Aydın
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

PROJE ORTAKLARI

İzmir Ekonomi Üniversitesi Yaratıcı Ekonomi Araştırma ve Uygulama Merkezi

IEU-KREA portföy çalışmalarını “portföy ve program yönetimi” şeklinde ele almaktadır. Programlar mekânsal, bölgesel ya da sektörel niteliktedir. IEU-KREA yaratıcı ekonomi ekseninde multidisipliner bir araştırma ve uygulama merkezi olarak faaliyet göstermektedir. İçeriğinde sanatın ve zanaatın iç içe geçtiği kapsayıcı bir yaklaşım barındırmaktadır.

TARKEM A.Ş.

TARKEM (Tarihi Kemeraltı İnşaat Yatırım Ticaret A.Ş), İzmir kent değerlerini korumak ve geliştirmek için yeni bir iş modeli yaratmak ve yarattığı bu modelle İzmir Tarihi Kent Merkezi'ni canlandırmak amacıyla 19 Kasım 2012 tarihinde kurulmuş çok ortaklı bir yapıdır.

Tarihi Kemeraltı Esnaf Derneği

İzmir Tarihi Kemeraltı Esnafı Derneği, Kemeraltı'nda yer alan esnafın sorunlarının çözümü, ilgili kurumlar nezdinde temsil edilmelerinin sağlanması ve çarşının canlandırılmasına yönelik projeler üretmektedir. Derneğe üye dernekler dışında tüm esnafla iletişim halinde çalışmalarını yürütmektedir. Esnafın ticaretinin artırılmasına yönelik sürekli projeler hayata geçirmektedir.

Gözlüklü Masallar Atölyesi

Masal gerçeğe ait değilmiş gibi anlatılır çocukken herkese. Biraz hayal ürünü renkler ile doluydu dünyanız ve bunu dile getirirseniz sizleri gerçekten kopmuş olmakla itham ederler. Bence bunun değişme zamanı geldi. Masal dilinin gizemini zihnin kalp ile birleştirdiği kurgularda birlikte dokumayı tercih ettik... Ve atölyeler oluştu. Her atölye birbirinden bağımsız ve katılımcıların atölyeye taşıdıkları “kendi”leri ile yeni, dinamik ve değişken bir dizin oluşturuyor.

PROJE EKİBİ

DR. SEVAY İPEK AYDIN
IEU+KREA Direktörü

SERENÇ İNELER
TARTEM Genel Müdürü

ÖZGE ŞENYURT
TARTEM Genel Sekreteri

SİMAY SARI
IEU+KREA Proje Uzmanı

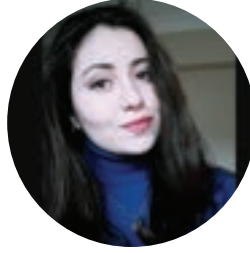
SEMİH GİRGİN
Tarihi Kemeraltı Esnaf Derneği
Başkanı

DÖNDÜ ASLI DOYDU
Gözlüklü Masallar Atölyesi
Proje Asistanı

AYLİN AKAY
YEK Öğrenci Kulübü

MELİS KILIÇ
YEK Öğrenci Kulübü

YUNUS EMRE ARAP
YEK Öğrenci Kulübü

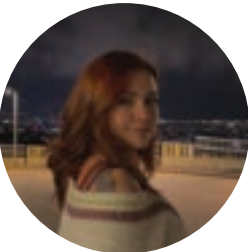
HATİCE YILDIZ
YEK Öğrenci Kulübü

ELİF BAHÇIVAN
YEK Öğrenci Kulübü

YAREN BASKIN
YEK Öğrenci Kulübü

DOĞA VAROLSAN
YEK Öğrenci Kulübü

YAKUP DAL
Kamera ve Kurgu

KEMERALTI SANAT VE ZANAAT ATLASI PROJESİ

Giriş

Kurulduğu dönemlerden itibaren İzmir'in en önemli ticaret merkezlerinden biri olan Kemeraltı Çarşısı, değişimlere zaman zaman ayak uydurmakta zorlansa da varlığını halen sürdürmektedir. Agora Örenyeri ve Konak Meydanı'nın kara ve deniz sınırlarını belirlediği bölgede yer alan çarşı adını bulunduğu semt ile de paylaşmaktadır. "Kemeraltı" isminin nereden geldiği hakkında farklı kaynaklarda farklı açıklamalara rastlanmaktadır. Bunlardan ilki Agora Antik Kenti'nde bulunan Roma Hamamındaki kemerlerden geldiği iddiasıdır. Agora Ören Yeri Kazı Heyeti Başkanı Yrd. Doç. Akın Ersoy, 2010 yılında bölgede yapılan kazılarda ortaya çıkan kemerlerden gelmediğini ispatlayabilecek herhangi bir belge ya da kanıtın bulunmadığını belirtmiştir.¹ Bir diğer iddia ise, Şadırvanaltı Cami'nden Havra Sokağı'na kadar devam eden sokakların yakın zamana kadar üstleri örtülü bir görünüme sahip olması sebebiyle adının Kemeraltı olduğudur.² Çarşı, geçmişindeki üstü kapalı, tonoz ve kiremitle örülmüş kapalı bir çarşı havasından şimdilerde uzaklaşmış, daha çok bir açık hava çarşısı görünümüne bürünmüştür. Tarihi Kemeraltı Çarşısı, İzmir'de alışveriş yapmak isteyenler için aradıkları neredeyse her şeyi bir arada bulabilecekleri bir çarşı olarak hizmet vermektedir.

Kemeraltı ve çevresi "İzmir Tarihi Liman Kenti" olarak UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'ne girmiştir. Daimi listeye girmek için yapılan pek çok çalışma vardır. Bir UNESCO aday coğrafyası olarak yerel kalkınma hedefleriyle uyumlu ve uluslararası UNESCO standartlarını taşıyan bir Kemeraltı kültürünün adaylık sürecinde güçlendirilmesi için saha çalışmaları yapılması, esnafın sesinin ihtiyaç ve yetkinliklerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Kapsam

Coğrafi Kapsam

İzmir, 8500 yıl öncesine kadar uzanan tarihi boyunca pek çok zenginliğe ev sahipliği yapmıştır. Kurulduğu günden itibaren pek çok farklı topluma yerleşim yeri olmanın yanı sıra coğrafi avantajları sayesinde bölgesindeki en önemli liman kentlerinden birisi olmuştur. Liman kenti olmanın bir getirisi olarak aktif ticaret bölgeleri ortaya çıkmıştır. Bu bölgelerden en bilineni Kemeraltı Bölgesi'dir. Bölgenin geçmişi incelendiğinde, bugün çarşının kurulu olduğu bölge üzerinde geçmişte Smyrna Antik Limanı ve Liman Kalesi'nin olduğu görülebilmektedir. 12.yüzyılda İpek Yolu'nun batı tarafındaki merkezi olan İzmir Limanı'nı korumak için, Bizanslılar tarafından Liman Kalesi inşa edilmiştir. İpek Yolu doğrultusunda çeşitli bölgelerden buraya gelen tüccarlar, kervanlarıyla taşıdıkları mallarını limanın iç kesimlerinde bulunan han ve kervan saraylara indirmiş, burada Cenevizli tüccarlar aracılığıyla ihraç etmiştir. Anafartalar Caddesi'nin bir kıyı şeridi, Kızlarağası Hanı'nın Liman Kalesi'nin hemen arkasında, denize açılan ve teknelerin kıyısındaki iskeleye yanaşmakta olduğu zamanların ardından farklı dönemlerde yapılan kıyı dolgu çalışmaları sonucunda çarşı bugünkü halini almıştır.

1 <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/izmir/kemeraltina-adini-veren-kemerde-restorasyon-40456464>

2 <https://izmir.ktb.gov.tr/TR-77370/kemeralti.html>

Sektörel Kapsam

Zanaat, el becerisi ve emeğine dayalı, kuşaktan kuşağa usta-çırak eğitimi ile aktarılan, eğitimi uzun yıllar süren, ihtiyaca yönelik geleneksel bir üretim biçimidir. Türk Dil Kurumu tarafından, “insanların maddeye dayanan gereksinimlerini karşılamak için yapılan, öğrenimle birlikte deneyim, beceri ve ustalık gerektiren iş, sınaat.” olarak tanımlanmıştır.

Hocaoğlu (2015), politikacıların yeni dünya düzeninde üretime dayalı ekonomilerin artık etkisini kaybettiğini fark edip, yeni modellerin arayışına koyulduğunu ve bu yeni modellerin kaynağının da yaratıcı insanlar ve onların oluşturdukları yaratıcı endüstrilerin olduğunu keşfettiklerini belirtir. 1998 yılında, ilk kez İngiltere Hükümeti Kültür, Medya ve Spor Dairesi (DCMS) tarafından Yaratıcı Endüstrileri Eşleştirme Dokümanı yayınlanmıştır (Hocaoğlu, 2015). DCMS, yaratıcı endüstrileri “temeli kişisel yaratıcılık, beceri ve yeteneğe dayanan, fikri mülkiyetin geliştirilmesi ve kullanılması ile değer ve istihdam yaratma potansiyeline sahip sektörlerin birleşimi” şeklinde tanımlanmaktadır (DCMS, 2001:5).

Zanaatlar da bu tanımla birlikte yaratıcı endüstrilerin içerisinde kendilerine yer bulmuştur. İlk kez İngiltere tarafından ulusal düzeyde ele alınan yaratıcı endüstriler kavramının uluslararası ekonomi ve kalkınma gündeminde yer alması ise Birleşmiş Milletler tarafından 2004 yılında düzenlenen “UNCTAD XI Konferansı” ile sağlanmıştır. Yaratıcı endüstriler UNCTAD tarafından, “yaratıcılığı ve entelektüel sermayeyi temel girdi olarak kullanan, ürünlerin ve hizmetlerin yaratım, üretim ve dağıtım aşamaları” olarak tanımlanmıştır. (UNCTAD, 2008: 13). Bu tanımlardan yola çıkarak yaratıcı endüstrilerin, temellerini sanatsal yaratıcılıktan aldığını söylemek mümkün olacaktır.

Araştırma Arka Planı

Tarihsel Arka Plan

İpek yolunun Batıdaki son durağı, Doğu Akdeniz Havzasının en önemli limanında yer alan Liman Kalesi, 12. yy.da şimdiki Kemeraltı Çarşısı' nın yer aldığı bölgede yer alan İzmir Limanını koruması amacıyla Bizanslılar tarafından inşa edilmiştir. Bölgeye liman aracılığıyla ve limandaki gemilere satılmak amacıyla gelen ürünlerin ticareti ile o dönemlerde başlayan ticari hareketlilik varlığını hala korumaktadır. Kale, tarihi boyunca Cenevizliler, Aydınoğulları Beyliği, St. Jean şövalyeleri, Timur İmparatorluğu gibi pek çok farklı güç tarafından yönetilmiştir. Osmanlı kaynaklarında ilk olarak 16. yy "Kal'a-İzmir-i Cedid" (Yeni İzmir Kalesi) olarak karşımıza çıkan kale, ve daha da önemsenmesi gereken şekilde iç liman, Kemeraltı'nın karakteristik özelliklerini de belirlemiştir. Bölge, 17. yy itibarıyla Osmanlı'nın en büyük ticaret merkezlerinden biri haline gelmiştir. Limana gelen gemilerin hem iç pazara hem de dış pazara verilmek üzere çeşitli mallar getirmesi bölgede pek çok ticarethanenin açılmasına sebep olmuştur. Bu ticarethanelerin başında da 1744 yılında inşa edilen Kızlarağası Hanı bulunmaktadır. İpek Yolu boyunca çeşitli yerlerden develerle yüklerini taşıyan tüccarlar son durakta buraya varıp, mallarını burada indirmiştir. 19. yüzyılda İzmir'deki ticari hayatın kalbi olan bu çarşı eski hanlar ve bedestenleri kapsamaktaydı. Buradaki dükkânlar daha çok yerli halk ve dar gelirli ailelerin gereksinimini sağlamıştır.

İzmir Tarihi Kemeraltı Çarşısı bugün, 270 hektarlık bir bölgenin yaklaşık 88 hektarlık kısmında ve 230'u aşkın işkolunda, 800.000'i aşkın ürün çeşidi ile 14.482 işyerini, 10.000 'i aşkın esnaf ve tüccarı barındırıyor. 75,000 çalışanı ve günlük 150,000- 750,000 arasında değişen ziyaretçi sayısı ile İzmir'in bütün kamu kurum ve kuruluşlarını kapsayan, aynı zamanda İzmir'in kültürel ve tarihi mirasının çoğunu içerisinde barındıran Çarşı, doğu ve batı pazarının İstanbul'dan sonra, en önemli bağlantı noktası durumundadır. ³

Sosyo-Kültürel Arkaplan

Kemeraltı'nın iş kültürünü etkileyen en önemli konulardan biri yapısındaki kültürel zenginliktir. İzmir'in bir liman kenti olması nedeniyle göç etme ihtiyacı duyan ve ticari faaliyetlerde bulunmak isteyen kesimler tarafından çok yoğun olarak tercih edildiği görülmektedir. Farklı etnik grupların kesişiminin, kentin ticari kimliğinin en üst düzeye ulaştığı 17. yy'da başladığı ve 19. yy'da kesişimin tepe noktasına ulaştığı söylenebilmektedir. Bu süreçte farklılaşan ticari ve siyasi yapı neticesinde İzmir dünya ölçeğinde önemli göçler almıştır. Bu göçlerin bir getirisi olarak da çok dilli, çok kültürlü, heterojen bir kentsel kimlik geliştirmiş ve Akdeniz bölgesinin en önemli ticari merkezlerinden birisine dönüşmüştür.

İzmir'de mahallelerin dağılımı günümüzde ekonomik odaklı gelişse de, Osmanlı döneminde bu yapılaşmanın etnik kökene ve inanca bağlı olarak gerçekleştiği görülmektedir. Liman bölgesinde ticaretle yoğun olarak uğraşan Levantenler, İkiçeşmelik ve Havra sokağı civarında Museviler, Karataş bölgesinde Rumlar, Kadifekale'nin eteklerinde Türkler, bugün Basmane Garının bulunduğu çevrede ise Ermeniler mahallelerini kurmuşlardır. Yerel ticaretle uğraşan Müslüman ve Yahudi nüfus Kemeraltı'ndaki geleneksel ticaret merkezi ve bu merkez etrafındaki yerleşim bölgelerine yerleşmiştir. Daha çok uluslararası ve büyük çapta ticaretle uğraşan ve bu alana hakim olan Levantenler, Yunanlılar ve Ermeniler ise kuzeyde gelişen Frenk Mahallesi'ne yerleşmiştir (Çetintahra & Ünverdi, 2018).

1922 yılında çıkan büyük yangında, tarihi dokunun büyük çoğunluğu yok olmuştur ve bu alanda Cumhuriyet rejiminin hedefleri doğrultusunda gelişen modern İzmir, 1. İktisat Kongresi'nin gerçekleştirilmesi ve devamında 1936 yılında yangında yok olan alanda inşa edilen "İzmir Enternasyonal Fuarı" ile ticari kimliğine fuarcılık misyonunu ekleyerek gelişmeyi sürdürmüştür. 1950 lere gelindiğinde ise şiddetli ve kalıcı bir sosyo-ekonomik değişimle "kentleşme" sürecine girmiştir. Hızla betonlaşmış, tarihi dokusu ve kimliği de hızla tahrip olmaya başlamıştır.(TARKEM, t.y.)

Araştırmada Yöntem

İzmir Ekonomi Üniversitesi Yaratıcı Ekonomi Araştırmaları Merkezi, Gözlüklü Masallar Atölyesi, İzmir Tarihi Kemeraltı Esnaf Derneği, İzmir Tarihi Liman Kenti Alan Başkanlığı ve Tarihi Kemeraltı İnşaat Yatırım Ticaret A.Ş. bir araya gelerek İzmir Kemeraltı'nda zanaat ve zanaatkarlarını görünür kılacak bir proje hayata geçirmeyi planlamıştır. Kemeraltı Zanaat Atlası adıyla başlayan proje ile yaklaşık 2500 yıllık bir tarihi olan Kemeraltı unutulmaya yüz tutan zanaatların ve zanaatkarların daha görünür kılınmasını sağlamak amacıyla yola çıkmıştır.

Proje hazırlık aşamasında Kemeraltı zanaatkarları ve çalışma alanları tespit edilmiştir. Ulaşılmak istenen zanaatkarlar doğrultusunda çalışma takvimini belirlemiştir. 14.01.2022 tarihinde proje ortağı Tarkem A.Ş. ev sahipliğinde ve Tarkem A.Ş. Genel Müdürü Sergenç İneler liderliğinde Kick-Off toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda partnerlerin temsilcileri ve gönüllü saha ekibi yer almıştır. Toplantıda partnerlerin kendilerini tanıtmasını takiben proje içeriği ve takvimi tanıtılmıştır. Toplantı sonrasında gönüllü saha ekibi için rehber eşliğinde Kemeraltı turu gerçekleştirmiş ve saha çalışması için olası rotaları keşfetmiştir. Tur ve toplantı aracılığı ile saha ekibinin sahaya inmeden önce tanışma fırsatı yakalayıp, yapacakları çalışma hakkında fikir alışverişini yapmaları sağlanmıştır.

IEU+KREA tarafından zanaatkarlarla gerçekleştirilecek görüşmeler için soru seti oluşturulmuştur. Yaratıcı Endüstriler ve Kültür Ekonomisi Öğrenci Kulübü öğrencilerinden oluşan gönüllü saha ekibine, 02.02.2022 tarihinde IEU+KREA direktörü Dr. Sevay İpek Aydın tarafından saha çalışması eğitimi verilmiş ve soru seti tanıtılarak beklentiler aktarılmıştır. İkışer kişilik ekipler oluşturularak, her ekibin ulaşılması hedeflenen 15 zanaatkar ile bu ekiplerin eşleşmeleri sağlanmıştır.

Tarihi Kemeraltı Esnaf Derneği başkanı Semih Girgin zanaatkarlara ulaşarak görüşme gün ve saati belirlemiştir. Proje takvimine uygun olarak 04.02.2022 tarihinde saha çalışmasına başlanmıştır. Çalışmanın ilk günü sahaya ısınma amacı taşıdığından, tüm gönüllü ekipler ve çekim ekibinin yapılan görüşmelerde bir arada bulunarak tecrübe kazanması sağlanmıştır. Sonraki günlerde ise ekipler alınan randevulara ve katılımcıların müsaitlik durumuna uygun olarak görüşmelerini sürdürmüştür. Çalışma önceden belirlenen listeler doğrultusunda başlasada listedeki bazı isimlere artık bölgede bulunmamaları, emekli olmaları ve vefat etmeleri gibi sebeplerle ulaşılammıştır. Bunun yanında görüşülen isimlerin yönlendirmesiyle yeni isimlere de ulaşılmış ve bu süreçte kartopu etkisi gözlemlenmiştir. Araştırma nitel araştırma tekniklerinden söylem analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Birebir görüşme, ses ve görüntü analizleri içeren saha çalışması 10 kişilik bir saha ekibi ile gerçekleştirilmiştir. Saha çalışmaları 5 günlük süreçte tamamlanmıştır.

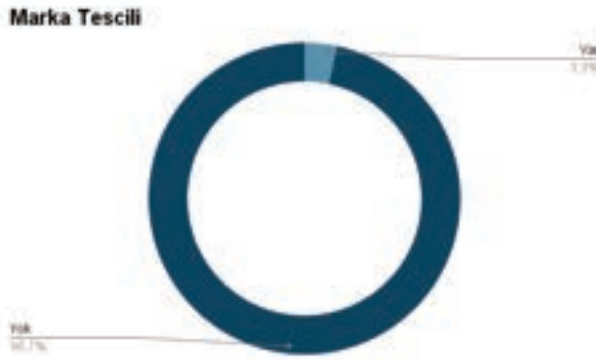
Bulgular

Araştırma kapsamında toplam 80 kişilik bir zanaatkar/sanatkar listesi esas alınmıştır. Bu kapsamda görüşmeyi kabul eden ve kendilerine erişilebilen toplam kişi sayısı 30 olmuştur. Ulaşılabilen isimler arasından sadece 20 zanaatkar bu çalışmada yer almayı kabul etmiştir. Saha çalışması sırasında özellikle Başdurak Turistik El Sanatları Çarşısı'nda yapılan görüşmeler doğrultusunda zanaatkarlar kadar sanatçıları da bölgedeki varlığı önemli görülmüş ve bu projede yer almaları gerektiğine karar verilmiştir. Projenin ismi bu doğrultuda "Kemeraltı Sanat ve Zanaat Atlası" olarak revize edilmiştir ve 9 sanatkar projeye dahil edilmiştir. Bunun yanı sıra 1 destekleyici meslek erbabi kişiyle de görüşme yapılmıştır.

Projenin adında meydana gelen değişiklik, bölgede yaşanan değişimi gözler önüne sermektedir. Geçmiş dönemlerde kullanım alışkanlıkları ve teknolojinin durumu göz önüne alındığında zanaatlara daha çok ilgi varken şimdilerde bu ilginin son derece düşük olduğu gözlemlenmektedir. Yaşanan bu ilgi düşüşüne paralel olarak, bölgede varlığını sürdüren zanaatkarların sayısında çok büyük azalma görülmüştür. Bölgenin dokusunu ve geleneğini korumak, sadece ucuz ürünlerin satıldığı bir çarşı olmasının önüne geçebilmek adına çeşitli girişimler yapılmıştır. Bu girişimlerden bir tanesi İzmir Ticaret Odası tarafından restore edilip, kullanıma açılan Başdurak Camii Turistik El Sanatları Çarşısı' dır. Kemeraltı Çarşısı' nda yer alan 370 yıllık Tarihi Başdurak Camii altındaki dükkanlar Camii ile birlikte restore edilmiş ve çarşının genelinden farklı olarak bir el sanatları çarşısı haline getirilmiştir. Kemeraltı genelinde hakim olan Uzakdoęu menşeli, ucuz, İzmir ve Kemeraltı kültürüne çok uzak olan ürünlerin satıldığı dükkanlar yerine, geleneksel el sanatlarının icra edilip sergilendiği aynı zamanda satış da yapılan, bölgenin dokusuna uyumlu mekanlardan oluşan bir el sanatları çarşısı olma özelliği taşımaktadır. Görüşme yapılan 3 isim bu çarşıda yer almaktadır.

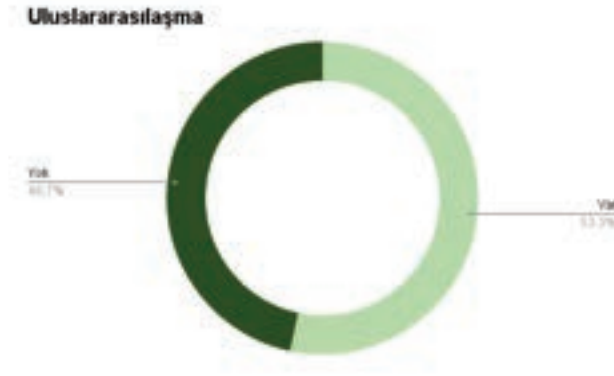
Görüşme yapılan 30 isimden 20'si zanaat, 9'u geleneksel el sanatları ve 1'i ise sanayi üretimi yapan destekleyici meslek erbabı kişilerden oluşmaktadır. 30 görüşmenin 10' unda derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sırasında çekim ekibi ile birlikte her bir görüşme kısa film şeklinde kurgulanmıştır. Bunun yanı sıra proje kapsamında üretilen belgeselde kullanmak üzere görüntüler kayıt altına almıştır. Derinlemesine görüşme yapılan isimler belirlenirken geleneksel el sanatları ve zanaat dağılımına dikkat edilmiştir. 5 isim zanaatkarlar arasından seçilirken, diğer 5 isim de geleneksel el sanatları icracıları arasından belirlenmiştir. Geriye kalan 20 isimle yapılan röportajlarda ise yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır.

Katılımcılara yöneltilen sorular genelinde yapılan incelemede katılımcıların %96,7 'si gibi büyük bir kısmı marka tescillerinin olmadığını beyan etmiştir. (Grafik 1)

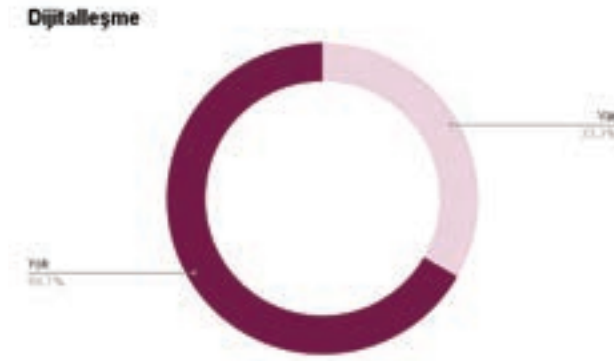
Grafik 1

Öte yandan katılımcıların %53,3'ü uluslararası etkinliklere katılım gösterdiğini, ya da uluslararası ticari ilişkilere sahip olduğunu bildirmiştir. (Grafik 2)

Grafik 2

Anket sonuçları katılımcıların %33,3'ünün görünürlüklerini arttırmak için dijital platformlar kullandığını göstermektedir. (Grafik 3)

Grafik 3

Yapılan tüm görüşmelerin yanıtları ortak bir Google Form' da toplanmıştır. Sahadan elde edilen veriler, Dublin Core standartlarına uygun olarak işlenmiş ve web sitesi üzerinden bir veritabanı oluşturulmuştur. Ayrıca, online bir veri haritalandırma sistemi olan Kumu.io aracılığı ile veri görselleştirme yöntemleri ile görselleştirilmiş ve katılımcılar çalışma alanları özelinde Kemeraltı ile ilişkilendirilerek haritalandırılmıştır.

Projenin sonucunda Kemeraltı bölgesindeki sanat ve zanaatların daha görünür hale getirilmesi için bir dijital arşiv oluşturulmuştur. Bu arşive erişim zanaatatlasi.com adresi üzerinden gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, projenin adına uygun olarak da bir basılı atlas üretilmiştir. Bu atlasta, ulaşılan sanatkar ve zanaatkarların yer aldığı konumlar işaretlenmiş ve proje ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Çalışmaya konu olan sanat ve zanaatlar gruplandırılırken İzmir Kalkınma Ajansı tarafından oluşturulan liste ve 11771 sayılı Resmi Gazete’de 4 yayımlanan Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu’nda uygulanan gruplandırmadan faydalanılmıştır. Gruplar her iki listeden faydalanılarak şekillendirilmiştir. (Tablo 1)

	Çalışma Alanı
Türk Süslama ve El Sanatları	Minyatür, Terbiye, Çini, Hat, Nakış, Seramik, Mirekter Tasarımı, Sedaf Kalkma, Geleneksel Çalgı Yapımılığı, Keçe, Değerli Taş Kesim ve İşlenirliği, Cam Bızcakçılığı
Maden İşleri	Bakırçılık, Kalayçılık, Pirinç Döküm, Kayıncaçılık
Ağaç İşleri	Akşap Fırçacılığı, Marangoşçuluk
Dokuma İşleri	Örmeçilik
Deri İşleri	Dericilik
Diğer İşler	Makarna İyiciliği

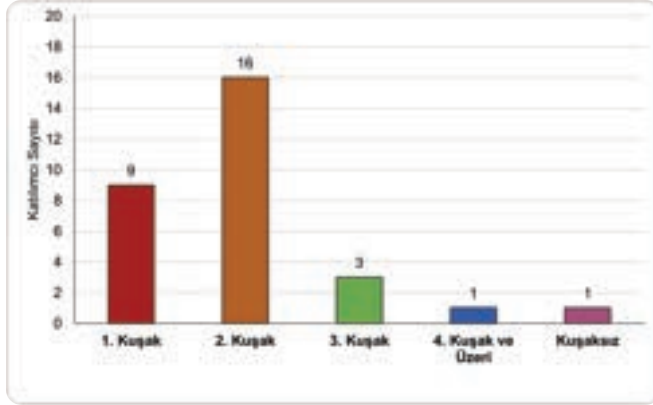
Tablo 1. Kemeraltı Sanatçı ve Zanaatkar Çalışma Alanları

Değerlendirme

KUŞAK, USTA-ÇIRAK, SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Ulaşılan isimlere kaçınıcı kuşak oldukları ve çıraklarının olup olmadığı sorularak, sanat ve zanaatlerin kaç kuşaktan beridir süregeldiği ve geleceğe aktarımının olup olmayacağı ölçülmek istenmiştir. Katılımcılar arasından; 9 kişi ilk kuşak, 16 kişi 2. kuşak, 3 kişi 3. kuşak ve 1 kişi ise 4. kuşak kendilerini tanıtmışlardır. (Grafik 4) Katılımcılar arasında bir kişi ise akademi kökenli olduğu için usta-çırak ilişkisi kurmadığını ve bu yüzden de kuşak belirtmeyeceğini söylemiştir. Kendisini ilk kuşak olarak tanımlayan katılımcılar arasında sanatını ve zanaatını bir kurs aracılığı ile ya da kendi kendisine öğrenenler bulunmaktadır. Katılımcıların büyük bölümü 2. kuşak olduğunu belirtmesine rağmen görüşmeler esnasında ustalarının ustalarından bahsedenler de olmuştur. Bu durumdan yola çıkılarak, katılımcıların sadece kendi ustalarına kadar bilmesi ve daha öncesine dair bilgi sahibi olmamaları ya da kendi süreçlerinde sadece ustalarını milat olarak gördükleri söylenebilmektedir. Usta- çırak ilişkisi ile ilgili sorulan sorularda genel kanı, çıraklığın uzun soluklu bir süreç olduğu ancak yeni nesilde bu sabrın bulunmadığı olmuştur.

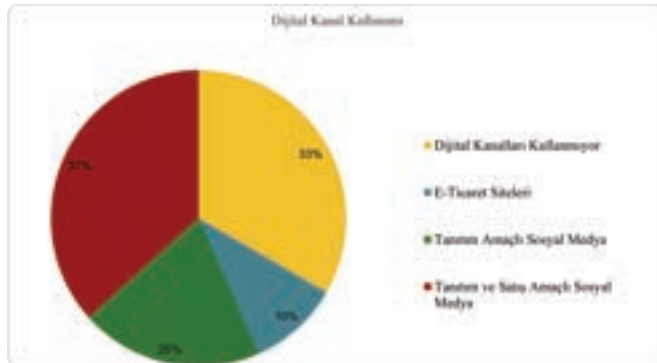
Yeni neslin kolay yoldan para kazanma istekleri ile çıraklığın ters düştüğüne değinilmiştir. Görüşülen isimlerden bazıları bu mesleği icra eden son kişiler olduklarını ve hiç çırakları bulunmadığını belirtmişlerdir. Zanaatkarların, kendi istekleri ve adayların ilgisizliği nedeniyle çırak yetiştirmekten uzaklaştığı görülürken, sanatkarların pek çoğu halen çırak yetiştirmektedir. Ayrıca, usta-çırak ilişkisinin dışında kursiyer-egitimci ilişkisi ile de sanat ve zanaatların aktarımı sürdürülmektedir.

Grafik 4

DİJİTALLEŞME

Dijitalleşme ve sosyal medya kullanımı, günümüzde görünür olmanın en önemli faktörlerindedir. Katılımcıların görünürlük faaliyetlerini inceleyebilmek adına, dijitalleşme hakkında ne düşündükleri ve bunun için attıkları bir adımın olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların %33,33'ü dijital platformları kullanmadıklarını belirtmiştir. Kullanmama nedenleri arasında; teknolojiyle aralarının iyi olmaması, ihtiyaç duymamaları, ürünlerinin görünümünün dijitalde aktarıldığında gerçeği yeterli ölçüde yansıtmaması yer almıştır. Katılımcıların %10'u satış amacıyla e-ticaret sitelerini kullandıklarını belirtmiştir. Geriye kalan katılımcılar sosyal medya üzerinden tanıtım ve satış yaptıklarını belirtmiştir. Katılımcıların; %20'si sosyal medyayı sadece tanıtım amaçlı kullanıp fiziksel ticareti sürdürürken, %36,67'si ise tanıtımın yanı sıra sipariş alma ve satış işlemlerini sosyal medya üzerinden de sürdürmektedir.(Grafik 5)

Grafik 5

ULUSLARARASILAŞMA

Katılımcıların yurtdışında görünürlüklerini öğrenebilme amacıyla uluslararasılaşma için attıkları herhangi bir adımın olup olmadığı sorulmuştur. Bu soruya yanıt veren 28 kişiden girişimi bulunan ve bulunmayanların sayısı eşittir. Katılımcıların 14'ü uluslararası hiçbir bağlantılarının olmadığını ve satış yapmadıklarını belirtmiştir. Buna sebep olarak; maliyetlerin çok yüksek olması, büyük çapta tanınıyor olmamaları, küçük üretici için yurt dışı pazarını riskli bulmaları, kendilerini yerelde daha rahat hissetmeleri gösterilmiştir. Katılımcılardan 11 kişi uluslararası ticaret yaptığını belirtmiştir. Ürünlerini yurtdışından tadilata getirenler, yurtdışına bireysel sipariş veren müşteriler ve ürünlerin yurt dışında satışını yapmak üzere sipariş veren müşterilerin olduğundan bahsedilmiştir. Sipariş alınan ülkeler arasında; ABD, İngiltere, Karadağ, Almanya, Fransa, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan, Katar, Bulgaristan, Yunanistan, İtalya ve Meksika yer almıştır. Katılımcılardan 2'si uluslararası yarışmalara katıldığını ve buralarda dereceler aldıklarını, ayrıca kurdukları ağlar sayesinde uluslararası ticari ilişkilerini devam ettirdiklerini belirtmiştir. Katılımcılar arasından 1 kişi ise davet alırsa etkinliklere katılım gösterdiğini belirtmiştir. (Grafik 6)

Grafik 6

Sonsöz

Kemeraltı Sanat ve Zanaat Atlası projesi, Kemeraltı bölgesindeki sanat ve zanaatların bölgedeki varlıklarını incelemeyi, bölge kültürü ile olan ilişkilerini göz önüne sermeyi ve bu bağlamda görünürlüklerini arttırmayı hedeflemiştir. Araştırma kapsamında Kemeraltı'nda 30 sanatçı ve zanaatkara ulaşılmıştır. 10 kişiyle yapılan detaylı görüşmeler kısa film haline getirilmiştir. Bunun yanı sıra 1 adet proje belgeseli kurgulanmıştır. Kemeraltı Sanat ve Zanaat Atlası kitabı sürece dair basılı bir kaynak olarak üretilmiştir. Kitap ile birlikte bir harita oluşturulmuştur. Son olarak zanaatatlasi.com websitesi hazırlanmış ve bölgedeki sanatçı ve zanaatkarlar için dijital bir arşiv oluşturulmuştur. İlerleyen sayfalarda proje sürecini ve çıktılarını bulacaksınız. Keyifli okumalar dileriz.

Kaynakça

7000 Yıllık Bir Çarşı: Kemeraltı. (2008, 5 Aralık). Erişim Adresi:

https://www.mimarizm.com/makale/7000-yillik-bir-carsi-kemeralti_113872?sourceId=113865

Ajansı, İ. K. (2021). Türkiye'de Yaratıcı Endüstrilerin İBBS-2 Bölgeleri Düzeyinde Analizi: İzmir'e Bir Bakış. İzmir: İzmir Kalkınma Ajansı Yayınları.

ÇETİNTAĞRA, G. E., & ÜNVERDİ, N. K. (2018). Osmanlı'dan Günümüze İzmir Mahallelerinin Sosyo-Ekonomik Yapısının Mekana Yansımaları. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(1), 39-55.

DCMS (Department of Culture Media and Sport) (2001); Creative Industries Mapping Document, London.

Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu. (1964, 4 Ağustos). T.C. Resmi Gazete. Sayı:11771. Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11771.pdf>

Hocaoğlu, D. (2015). Yaratıcı endüstrilerin yerel ekonomilerdeki önemi ve tasarımın bu endüstrilere katkısı. Planlama, 25(3), 189-194.

İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (t.y.) Kemeraltı. Erişim Adresi:

<https://izmir.ktb.gov.tr/TR-77370/kemeralti.html>

Oğuz, M. (2017, 13 Mayıs). Kemeraltı'na adını veren kemerde restorasyon. Erişim Adresi:

<https://www.hurriyet.com.tr/yemel-haberler/izmir/kemeraltina-adini-veren-kemerde-restorasyon-40456464>

Türk Dil Kurumu: Sözlük. (t.y.). Zanaat. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/>

UNESCO İzmir Tarihi Liman Kenti. (n.d.). Retrieved April 8, 2022, from <http://www.tarkem.com/tarihi-alan/>

United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2008). Creative Economy Report 2008

ARŞİV

ARŞİV

Abdurrahman Albeni, Ahşap Ustası

Devamlılık için işi sahiplenmenin öneminden bahseden Albeni, kendi atölyesinde, tasarımdan çok sipariş üzerine ve monteleme işlerinde çalışmaktadır. Mesleğinin devamlılığı için ne yapılması gerektiği sorulduğunda, işin severek ve sahiplenilerek yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Adres: 874 Sk., No:34 Kestane Pazarı Konak/İzmir

1. KUŞAK

 ULUSLARARASILAŞMA

 DİJİTALLEŞME

-
18
-

Ali Uğur Kalender, Pirinç Döküm Ustası

Kalender Döküm

Instagram: @kalenderdokum

Website: www.kalenderdokum.com.tr

Adres: 863 Sk., No: 6/A Konak/İzmir

8-9 yaşlarından itibaren atölyede çalışmaya başlamıştır. 1995 yılında bir mühendis olarak mezun olan Kalender, mühendisliği bir süre yapıp baba mesleğine geri dönmüştür. 12 yıldır da satış kısmında yönetici olarak çalışmaktadır. Öncelik müşteri talebine yönelik üretim olan işyerinde, sektörün ihtiyaçlarına yönelik üretim de yapılmaktadır. Ürünlerin tanıtımı Instagram üzerinden yapılırken, yaklaşık 8 e-ticaret sitesi üzerinden de satış yapılmaktadır. Yeni yetişen eleman olmamasından yakınan Kalender, usta ve çırak bulmanın çok zor hale geldiğini söylemektedir.

2. KUŞAK

 ULUSLARARASILAŞMA

 DİJİTALLEŞME

Ayşegül Devecier, Minyatür | Tezhip Sanatçısı

Ayşegül Devecier Sanat Galerisi

Instagram: @ayseguldeveciersanatatolyesi

Adres: Kemeraltı Başdurak Camii Turistik El Sanatları Çarşısı Konak/İzmir

Süleyman Demirel Üniversitesi Tezhip ve Minyatür Anasanat Dalı'nda lisans ve Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde yüksek lisans eğitimlerini tamamlamıştır. Minyatür ve tezhip alanında çalışan Devecier 3. kuşak olarak sanatını icra etmekte ve geleneğe bağlı kalınarak, sanatı ileriye taşıyacak her adımın uygulanabilir olduğunu belirtmektedir. Tezhip alanında dünya çapında başarıları bulunmaktadır.

3. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Ayşe Burcu Özkan, Minyatür | Tezhip Sanatçısı

Levn Sanat

Instagram: @levnsanat

Adres: 871 Sokak No:19 Üst Kat:110 Kızlarağası Hanı Hisarönü, Konak/İzmir

Levn Sanat, Geleneksel Türk ve İslam Sanatları Atölyesi'nde yaklaşık 13 yıldır ebru sanatçısı Fatma Sarıbaş ile hizmet vermektedir. Dokuz Eylül Üni. G.S.F. Minyatür ve Tezhip Anasanat dalı mezunu Burcu Hanım, Levn Sanat'ı birlikte kurduğu Fatma Sarıbaş ile Geleneksel Türk sanatlarının tanınabilirliğini, farkındalığını arttırmak için çıktıkları yolda ders vermekte, siparişler üzerine çalışmakta ve aynı zamanda atölyelerini bir galeri olarak da kullanmaktalar.

1. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Birgöl Barış, Seramik Sanatçısı

Tierra Art Atelier

Adres: Piyaleoğlu Pasajı 920/1 Sk.
Konak/İzmir

Instagram: @tierra.art.atelier

Adalet mezunu olan Birgöl Hanım, hep ilgi alanı olan seramik üzerine eğitimine devam etmekte ve daha çok yeni olan atölyesi Tierra Art Atelier de üretimini sürdürmektedir. Arkeolojiye olan merakı ve arkeolojik alanlara duyduğu ilgiden ilham alan Barış, çeşitli workshoplarda yer almaktadır.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

-

20

-

Cengiz Şerefli, Mücevher Tasarımcısı

Asil Gümüş

Instagram: @asil_gumus

Adres: 871 Sokak No:19P55
Atölye: 871 Sokak No:19P140 Kızlarağası
Hanı, Konak/İzmir

İlk kuşak olarak 47 senedir bu mesleği icra etmektedir. İlhamını okuduğu kitaplar, hissettiği duygular, hüzün ve mutluluktan aldığını belirten Şerefli, ekonomiyi göz önünde bulundurması gerektiği için daha çok hikayesini beğendiği müşterilere iş yapmaya çalışmakta ve ilhamını onlardan almaktadır. Çok özel siparişlerinde kendisine ait oluşturduğu "Cengiz Ustam" imzasını kullanmaktadır.

1. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Ebru Camkiran, Çini Sanatçısı

İzmir Çini

Instagram: @ebrucamkiran

Adres: Piyaleoğlu Pasajı 920/1 Sk No:11
Konak/İzmir

Ailesinde çini sanatı ile ilgilenen kimsenin bulunmadığını belirten Camkiran, 1997 yılında Kütahya'da üniversite eğitimi ile çini sanatını öğrenmeye başlamıştır. Sanatını şu anda memleketi olan İzmir' de sürdürmektedir. İlhamını hayattan ve doğadan alırken, atölyesinde gelenek kelimesinin tam anlamını yaşatmaya çalışmaktadır.

1. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Gülay Atıcı Ertan, Değerli Taş Kesim ve İşleme Sanatçısı

Nehir Doğaltaş Atölyesi

Instagram: @gemstonejewelry

Adres: Kızlarağası Hanı Nehir Doğaltaş Taki
Atölyesi

Rus Dili ve Edebiyatı mezunu Ertan, 2000 yılında değerli taşları hobi olarak toplamaya başlamış, sonrasında ise bunların nasıl mücevherlere dönüştüğünü merak edip kitaplardan okuduklarıyla bu işi yapmaya karar vermiştir. 2002 yılında aldığı makine ile okuduklarını deneme yanılma usulüyle kesmeye başlamıştır. Hobi olarak başladığı işinde, 2006 yılında atölyesini açmış ve çalışmalarını halen burada sürdürmektedir. Fotoğraflarda taşların gerçek parlaklıklarından uzak görünmesi sebebiyle, dijitalleşmeye uzak durmaktadır.

1. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Hüseyin Hüsnü Alp, Nazar Boncuğu Ustası

Alp İzmir Nazar Boncuk

Instagram: @alpnazar,
Websitesi: <http://www.alpnazar.com.tr>

Adres: 856 sokak No:51 Konak/İzmir

Alp ailesi 55 yıldır cam boncuk yapıyor. Hüseyin Bey ise 2. kuşak olarak, 40 yıldır mesleğini yapmaktadır. Buna ek olarak yıllarca eczacı kalfalığı ve araştırmalar yaparak kimya bilgisini geliştirmiş, boncuğa ilk renk verenlerden biri olmuştur. Ayrıca seramik ve camı bir araya getirmiş ve bu işi yapan ilk kişi olarak ürünün patentini almıştır. Boncukların her biri eşsiz olarak üretildiğinden, e-ticarete egemen olan "fotoğraftakinin aynısı" anlayışına ters düşmektedir.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

-
22
-

İbrahim Lütfi Yıldırım, Bakır Ustası

Yıldırım Bakırcılık

Adres:892 Sok. No:24 Konak/İzmir

İlkokul çağlarında, çekirdekten yetişmeye başladığı baba mesleğini halen sürdürmektedir. Yaptığı işte sabır ve zamanın gerekli olduğunu vurgularken, artık sadece tezgahlar olarak çırak yetiştiğini belirtmiştir. Sağlıklı olması ve popülerleşmesi sebebiyle bakıra olan ilginin arttığını, ancak ekonomik sıkıntılar sebebiyle satılmadığını söylemiştir. Sektörün ihtiyaçlarına yönelik üretim yapan Yıldırım, e-ticarete sıcak bakmamaktadır.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

İlayda Şenoğlu, Takı Tasarımcısı

Üç Nokta Takı

Instagram: @izmirbeyi_ucnoktaki

Adres: Kızlarağası Hanı Hisarönü 871
Sokak No:19 Kat:2 No:158 Konak/İzmir

Babasından öğrendiği mesleğini 5 yıldır sürdürmektedir. Daha çok doğal taşlarla çalışan Şenoğlu, ilhamını bu sebeple doğadan aldığını dile getirmiştir. Ürünlerin 4-5 aşamanın sonucunda ortaya çıktığını dile getirirken, bu işte en önemli şeyin sabır olduğunu vurgulamıştır. Kendilerine ait dükkanlarında ve instagram üzerinden satışlarını sürdürmektedirler.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

-
23
-

İlkay Kanar, Hat | Kaligrafi | Tezhip Sanatçısı

Yazihane

Instagram: @yazihane_hat

Adres: Kemeraltı Başdurak Camii
Turistik El Sanatları Çarşısı Konak/İzmir

Yaklaşık olarak 20 yıldan fazla süredir ustalarından aldığı ilmin devamlılığı için uğraşan Kanar, Başdurak Camii El Sanatları Çarşısı'nda sanatını sürdürmektedir. Kadim bir sanat olan hat sanatında kullandığı kağıt ve mürekkebi de kendisi üretmektedir. Yine Kemeraltı'nda bulunan atölyelerinde çırak yetiştirerek sanatının devamlılığı için çalışmaktadır.

3. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

İlker GÜDÜCÜ, Deri İşleme Ustası

Nina Atölye

Instagram: @nina202298

Deri ile ilgili farklı alanlarda çalışmış olan İlker bey, şimdi çanta ve defter üzerine eşi ile birlikte üretim yapmaktadır.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

24

İnan YILDIRIM, Bakır Ustası

Bakırcı Orhan

Facebook: @YildirimBakircilik

Adres: 876 Sok. No:4/6 Büyük Demirhan, Konak/İzmir

Veterinerlik Fakültesi mezunu olan Yıldırım, babasından devraldığı işlerini 2. kuşak olarak 23 yıldır sürdürmektedir. Kendilerine ait işyerinde müşteri talebine uygun, seri üretimden farklı ürünler ortaya çıkarmaktadır. El işi olan ürünlerdeki lehim izlerinin müşterileri tarafından hata olarak algılandığını belirten yıldırım, zor bir iş olduğu için e-ticarete yönelmediklerinden bahsetmiştir. Şu anda kızkardeşi ile birlikte çalışmaktadır.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

İsmail Damar, Örücü

Örücü İbrahim

Adres: 848 Sokak 2. Beyler Konak/İzmir

10 yaşından beri, baba mesleği olan örücülüğü abisi ile sürdürmektedir. Yaptıkları işlemlerle, kullanılan giysiler, spor ayakkabılar, araba döşemeleri ve onların yırtık yanık deforme olmuş yerlerini eskisi gibi aynı şekilde örüp ekonomiye geri döndürmektedirler. Yeni neslin ilgisiz olması, bu işin çok sabır gerektirmesi sebebiyle bir geleceği olmadığını düşünmektedir. Zaman alan ve uğraştırıcı bir iş olduğundan, reklam yapma ihtiyacı duymamaktadır.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

25

Kadir Gündüz, Deri İşleme Ustası

Gün Deri

Instagram: @gunanadolu

Adres: 871 Sok. No :19 Kızlarağası Hanı Konak/İzmir

1988 yılında Ankara Yüksel Caddesindeki ustalarından öğrenmeye başladığı deri işini, 1996 yılından beri aynı sokakta, aynı dükkanda kardeşi ile birlikte sürdürmektedir. Deri çanta, defter, cüzdan ve takı gibi ürünlerin üretim ve satışını yapmaktalar. El işini bir standarda bağlamanın zor olması sebebiyle e-ticarette sorun yaşadıklarını belirten Gündüz, uzakta yaşayan müşterileri için Instagram aylaşmalarıyla tanıtım yapmaktadır.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

MARKA TESCİLİ

Mehmet Kari

Facebook: @Sedefkarmehmet

Adres: 853 Sokak no: 13 / B 40-43
Özyurtsever İşhanı / Bedesten Çarşısı No:9/1
Konak/İzmir

Alaylı sanatçı, mesleğine 10 yaşında çırak olarak başlamış ve halen devam etmektedir. Sedef kakma, telkari, desenatör, gravür, altın-gümüş kaplama, takı tasarımı, ahşap oyma-kabartma gibi çeşitli alanlarda çalışmaktadır. Tüm tasarımları kendisine ait olan Ağca, pek çok sanatı bir arada kullandığı ürünler ortaya çıkartmaktadır. Sosyal medya üzerinden de bu ürünlerin tanıtımını yapmaktadır.

1. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Mehmet Ali Özdamar, Gümüş İşleme Ustası

Nehir Gümüş

Instagram: @nehir_alyans_gumus

Adres: 871 Sokak No:19 Kızlarağası Hanı
K:2 / 157, Konak/İzmir

Çıraklık eğitimi alan Özdamar, mesleğine yaklaşık 23 yıldır devam etmektedir. Gümüş ağırlıklı çalışmakta ve müşterilerinin talebine yönelik ürünler tasarlamaktadır. Facebook ve Instagram üzerinden sipariş aldığı belirten Özdamar, artık çırak yetişmemesinden yakınmakta ve daha teşvik edici olması için çalışmalar yapılması gerektiğini belirtmektedir.

1. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Mustafa Söğüt, Mücevher Tasarımcısı

Adres: Tezcan İşhanı Kat: 6 Konak, İzmir

1978 yılında çırak olarak başladığı mesleğinde, aralarında Celine Dion, Clint Eastwood, Sezen Aksu gibi isimlerin de bulunduğu dünya çapında pek çok isme mücevher tasarlamıştır. Eski dönemlere ve özellikle Osmanlı'ya karşı büyük bir ilgisi olduğunu, buralardan ilham aldığını söylemektedir. Yüzüklere karşı özel bir ilgisi olduğunu belirten Söğüt, şimdilerde ise atölyesinde artık zevkine çalışmaktadır.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Nuri Tutpınar, Ud Yapım Ustası

Nur Müzik

Adres: 2.Beyler Kemeraltı, Konak/İzmir

Çırak olarak başladığı Türk Sanat Müziği Enstrümanları üreticiliğini 65 yıldır sürdürmektedir. Daha çok ud ağırlıklı çalışmıştır. Geçmişte Yunanistan'a çok sayıda ud satışı yapmıştır. Şimdilerde atölyesinde daha keyfi çalışmalar yapmaktadır.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Örücü Hasan

Adres: 848 Sokak No: 80/P-3 2. Beyler Konak/İzmir

Ustası Engin Bey'in yanında 10 yıl boyunca terzi çıraklığı yaparak başladığı çalışma hayatını, sonrasında daha kıymetli görülen örücülük mesleğine geçerek 54 yıldır sürdürmektedir. Kumaşların dilinden anlamının önemli olduğunu vurgulayan Güvenir, bu mesleğin az sayıdaki son temsilcilerinden bir tansidir. Mesleği öğrenmenin uzun zaman ve emek gerektirdiğini vurgularken, geleceğinin olmadığını da belirtmektedir.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Rauf Sanat

Instagram: @raufzenger_sanat

Adres: Üzümcü İş hanı 1.Kat No:109 Konak/İzmir

Naht sanatı, gemi maketi ve doğal ürünler ile takılar yapan Zenger naht alanında bir devlet sanatçısı. Rölyef öğrenmek için başladığı kursta kıl testere işine olan yatkınlığını keşfeden Zenger, 2007 yılında öğrenmeye başladığı sanatını son 5-6 yıldır profesyonel olarak sürdürmektedir. Çekilen fotoğrafların eserlerin gerçek halini yansıtmada yetersiz kaldığını düşünmekte ve sadece tanıtım amaçlı sosyal medya paylaşımları yapmaktadır.

1. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Sami Atık, Kuyumcu

SESA Kuyumculuk

Adres: Kuyumcular Çarşısı 936 Sk.
No:5/101 Konak/İzmir

46 senedir bu mesleği icra etmektedir. Dijital mecraları kullanmamaktadır. Mesleğinin devamlı olabilmesi için yetenekli öğrencilerin yetiştirilmeye devam edilmesi gerektiğini düşünmektedir.

1. KUŞAK

✘ ULUSLARARASILAŞMA

✘ DİJİTALLEŞME

-
29
-

Süleyman Akdemir, Demir İşleme Ustası

Kemeraltı Demircisi

Instagram: @kemeraltidemircisiali

Adres: 873 Sokak No: 77 Konak/İzmir

25 yaşında ve yaklaşık 10 senedir işin içinde olan Akdemir, 4.kuşak olarak babası ile birlikte işlerini sürdürmektedir. İlhamını dedesinden öğrendikleri ve kendisine aktarılan yüz yıllık birikimden aldığını belirtmektedir. Emeğe gereken önemin verilmesi gerektiğini vurgulayan Akdemir, e-ticaret siteleri aracılığı ile yurtiçi ve yurt dışı satış yaptıklarını söylemiştir.

4. KUŞAK

✔ ULUSLARARASILAŞMA

✔ DİJİTALLEŞME

Şener Atik, Kuyumcu

Saray Kuyumculuk

Adres: Kuyumcular Çarşısı 936 Sk.
No:10-B Konak/İzmir

Alaylı eğitimle başladığı mesleğine 43 yıldır devam etmektedir. Müşterilerinin ihtiyacına göre üretim yapan Atik, geçmişteki ustaların bilgileri ve eserlerinden ilham aldığını belirtmiştir.

1. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

-

30

-

Tamer Tekeli, Makrome İp Üreticisi

Akasya / İZBAY Ticaret LTD. ŞTİ.

Adres: Kemeraltı Mahallesi 873 sokak
Kestane Pazarı No:6 Konak/İzmir

1992 yılında kurulan işletme, 1996 yılından itibaren Tekeli'nin üzerine geçmiş. Tamer Bey babasından öğrendiği işi halen atölyesinde sürdürmektedir. Geçmişte el ile üretimi yapılmakta olan ipler burada makinalar aracılığı ile üretilmektedir. Tekeli, işletmesinin kapasitesi nedeniyle e-ticarete adım atmaya düşünmemektedir.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Yalçın Ayarçioğlu, Keçe Sanatçısı

Nela Collection

Instagram: @nelacollection

Adres: Kemeraltı Başdurak Camii
Turistik El Sanatları Çarşısı
Konak/İZMİR

Uzun yıllar kamuda çalıştıktan sonra tesadüfen tanıştığı keçe ile 10 yıldır uğraşmaktadır. Keçe ile ilgili çalışmalarını Başdurak Camii Turistik El Sanatları Çarşısı'nda sürdürmektedir.

1. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

-

31

-

Yaşar Bartık, Bakır İşleme Ustası

Instagram: @yasartartık_kalay

Adres: Palamut İş Hanı 6/13
Konak/İzmir

12 yaşından beri kalaycılık ve bakırcılık işleriyle uğraşmaktadır. Üçüncü nesil olduğu mesleğini severek yapmanın ilham verici olduğundan bahseden Bartık, abisi Aziz Bartık ile birlikte çalışmaktadır. Sadece nakit ödeme ile çalıştıklarından, e-ticarete sıcak bakmadıklarını söylemiştir.

3. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

Yaşar Çan, Ahşap Fıçı Ustası

Sanat
& Zanaat
atlası

Adres: 920 Sok. No : 25 Azizler Sokağı
Konak/İzmir

6-7 yaşlarında çırak olarak başladığı zanaatine ağaçların ruhundan aldığı ilhamla devam etmekte olan Çan, ağaçlarla kurduğu bağ sayesinde onlara yepyeni formlar kazandırmaktadır. Trendyol üzerinde satışlarını sürdürmenin yanında, Fransa'ya da fıçı satışı yapmaktadır. Mesleğinin yeteri değeri ve desteği görmemesinden yakınmaktadır.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

32

Yaşar Dağlı, Metal İşleme Ustası

Sahra

Instagram: @fenerciyasar

Facebook: sahraturistik

Adres: 892 Sok. No:70 Taşçılar İçi
Konak/İzmir

İlk olarak deniz fenerlerinin tadilatıyla işe başlayan Yaşar Usta, daha sonra işlerin değişimiyle bahçe feneri ve terrarium gibi piyasada talep gören işler yapmaya başlamıştır. Atölyesinde hala çalışmalarını sürdürmektedir.

2. KUŞAK

ULUSLARARASILAŞMA

DİJİTALLEŞME

SÜREÇ

SÜREÇ

34

“ Bu proje aracılığıyla yaşadığım kentin bambaşka, hiç bilmediğim bir yüzü ile tanışma fırsatım oldu. Kafamdaki "sadece düğün alışverişi için gidilen çarşı" anlayışını yıkarak, bölgenin ne kadar köklü bir tarihe ve ne kadar fazla değere sahip olduğunu öğrendim. Tanıştığımız ve görüşme yaptığımız tüm sanatkar ve zanaatkarlardan bu kadar kısa süre içerisinde alanlarıyla ilgili çok kıymetli bilgiler öğrendim. Böylesine güzel bir deneyim edindiğim için çok şanslıyım. ”

D. Aslı Doydu

*Sanat
& Zanaat
atlası*

“ İzmir’de yaşayan ve okuyan bir öğrenci olarak Kemeraltı Sanat ve Zanaat Atlası projesinde yer almak çok keyif verici ve anlamlıydı. Kemeraltı’nda çok değerli zanaatkar ve sanatçılarla tanıştım. Onlardan hem kendi işleriyle ilgili bilgiler edindim hem de sohbetlerimiz sırasında hayat tecrübelerinden anekdotlar dinledim. Aynı zamanda bu proje, ilk saha çalışması deneyimimdi, proje boyunca röportaj yapmanın inceliklerini ve saha çalışmasının zorlu ama bir o kadar da keyifli yanlarını keşfettim. ”

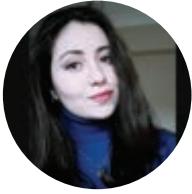
Aylin Akay

Kick Off Meeting, 14/01/2022

Yalçın Ayarcıoğlu ve Proje Ekibimiz

“ Kemeraltı Sanat ve Zanaat Atlası projesinde çalışmak bana hiç unutamayacağım güzel anılar kattı. Kemeraltı'nın derinliklerinde araştırma yapmak, çeşitli doku ve insanlarla tanışmak projenin bana kattıklarından sadece birkaçı. Bunun dışında proje yönetimi, nitelikli araştırma yapmak, saha çalışması gibi kazanımlarım oldu. Projede emeği geçen herkese, bizimle deneyim ve bilgilerini paylaşan zanaatkar ve sanatçılarımıza çok teşekkür ederim. ”

Melis Kılıç

“ Doğru söylemek gerekirse bu proje beklediğimden daha güzel deneyimler yaşamamı sağladı, Kemeraltı'nın çoğu yönünü görmek ve ilk saha çalışmam olması benim için farklı bir yer tutuyor. ”

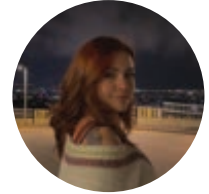
Yunus Emre Arap

-
37
-

“ Çok güzel ve unutulmaz bir deneyimdi. Yeni insanlar ,yeni yaşamlar, yetenekler, emekler ve emektarlar tanıdım. Böyle bir projede bulunduğum için çok şanslı ve mutlu hissediyorum. ”

Doğa Varolsan

*Sanat
& Zanaat
atlası*

Mustafa Söğüt Ropörtajından.

'Yaratıcı Endüstriler ve Kültür Ekonomisi öğrenci kulübü ile birlikte yürüttüğümüz Kemeraltı Sanat ve Zanaat Atlası projesinde yer almaktan gurur duyduğumu belirtmek isterim. Saha çalışması sürecinde tanıştığımız değerli zanaatkar ve sanatçı büyüklerimizden pek çok ders ve tecrübe edindim. Bu süreç bana pek çok noktada farkındalık sağladı. Önünden geçtiğimiz, çoğu zaman farkında bile varmadığımız o küçücük atölyelerde ne kadar kıymetli, değerli bir o kadar ruha dokunan işlerin çıktığını görmek; her bir ustanın hayat hikayesindeki mücadele, işine olan saygıları ve tutkuları bana bir kez daha iyi ki bu projede yer aldım dememe sebep oldu. Böylesine güzel insanlarla bizi bir araya getiren IEU+KREA, TARKEM, Gözleklü Masallar Atölyesi ve Tarihi Kemeraltı Esnaf Derneği'ne bir kez daha teşekkür ederim.'

Hatice Yıldız

Sanat & Zanaat atlası

1. Ali Akdemir
2. Ayşegül Devecier
3. Birgül Barış
4. Ebru Camkiran
5. Hüseyin Hüsnü Alp

6. İlkey Kanar
7. Kadir Gündüz
8. Mustafa Söğüt
9. Nuri Tutpınar
10. Yalçın Ayarçioğlu

11. İbrahim Lütü Yıldırım
12. İnan Yıldırım
13. Ali Uğur Kalender
14. Yaşar Bartık
15. Ayşe Burcu Özkan

16. Rauf Zenger
17. Mehmet Ağca
18. Hasan Güvenir
19. İsmail Damar
20. Tamer Tekeli

21. Yaşar Çan
22. Abdurrahman Albeni
23. Gülay Atıcı Ertan
24. Yaşar Dağlı
25. İlayda Şenoğlu

26. Cengiz Şerefli
27. Şener Atik
28. Mehmet Ali Özdamar
29. Sami Atık
30. İlker Güdücü

*Sanat
& Zanaat
atlası*

www.zanaatatlası.com

